

[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN BÉATRIX DE CUSANCE [ANTWERPEN]
9 DECEMBER 1652
5262

Antwoord op de brief van Béatrix de Cusance van 2 december 1652 (5259A).

Samenvatting: Huygens bedankt Béatrix omstandig voor de twee portretten van zijn voorouders. Hij heeft de Duartes gerustgesteld wat betreft het bezoek van Karel IV van Lotharingen. Honthorst schildert te Utrecht het portret van Amalia van Solms dat voor Béatrix is bestemd.

Het antwoord van Béatrix is verloren; zie Huygens aan Béatrix, 8 januari 1653 (5264).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 2, p. 497: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 1892b, p. 39: onvolledig (<un présent qu'il ... chasque degré apart>).

— Worp 5, nr. 5262, pp. 161-162: volledig.

— Huysman 2006, II, pp. 14-15: volledig.

— Huysman & Rasch 2009, nr. 8, pp. 90-92.

Namen: Gaspar Duarte; Gerard van Honthorst; Amalia van Solms.

Plaats: Utrecht.

Transcriptie

Copie

À la Duchesse de Lorraine.

À La Haye, le 9e Décembre 1652.

Madame,

Vostre Altesse a veu mon impuissance, quand il n'a esté question que de luy rapporter les actions de grace qui m'avoyent esté dictées en chose qui ne me touchoit pas. Je la supplie très-humblement de considérer où j'en suis, maintenant que l'obligation que Vostre Altesse a daigné s'acquérir sur moy, ne pèse que sur mes espauls, et s'il est bien apparent que je respire soubz tant de faix pour m'acquiter un peu de bouche de ce que je doibs à Vostre Altesse d'un présent qu'il luy a pleu me faire aveq une promptitude si noble et si généreuse, que la chose mesme qui m'est chère en son espèce, m'en est devenue inestimable.

Il est vray, Madame, que j'ay esté bien ayse de rencontrer mes ayeuls dans la ville d'Anvers où ils ont esté de quelque considération anciennement, mais de les avoir trouvé logez au cabinet de Vostre Altesse, de les avoir tiré de ceste illustre prison quand j'ay voulu, de les en avoir veu sortir chargez de marques de vostre bienveillance qu'ils ne quitteront jamais, c'est une suite de fortunes dont il importe que j'estudie chasque degré apart, comme j'espère que Vostre Altesse me fera la grace d'aggréer que je mette peine à les reconnoistre en destail, à mesure que j'auray l'honneur d'en rencontrer les occasions, car, comme j'ay voulu dire d'entrée, la somme totale m'accable et n'y a que la bonté de ma créancière qui puisse sauver ma réputation.

Toutes ces âmes généreuses dont Vostre Altesse a eu les ressentimens agréables, se sont réjouies du récit que je leur ay fait du calme survenu à la tempeste dont j'avois esté tesmoing en partie, et Vostre Altesse ne seroit pas mal édifiée de leurs raisonnemens sur toutes les circonstances de l'affaire, si c'estoit chose à luy communiquer de loing. Du depuis Monsieur Duarte nous a replongez dans je ne sçay quel nouveau désespoir par ce départ inopiné d'Anvers. Tout présentement il nous reconsole, Madame, de vostre retour. Je ne comprends rien à toutes ces vicissitudes, ny ne m'appartient pas d'en fouiller le mystère, mais je prie ceux qui en ont les causes et le pouvoir en main, de trouver bon qu'une fois Vostre Altesse se repose tout de bon de tant d'inquiétude et retourne sans tourner arrière, à la tranquillité que son innocence n'avoit pas mérité de veoir interrompue.

Honthorst travaille à Utrecht au pourtraict que Vostre Altesse doibt avoir qui sera semblable à celuy qu'on dit que Vostre Altesse a veu dans la mesme ville, mais premier que passer à Anvers il sera retouché icy sur le

naturel et je ne reposeray point, que je ne rende Vostre Altesse satisfaicte de ce costé-là, autant qu'il luy a pleu l'estre de mon entremise Indienne. Je prie Dieu de luy donner subject de l'estre partout ailleurs, et demeure soubz la grace de son adveu,

Madame,

[etc.]

Vertaling

Aan mevrouw de hertogin van Lotharingen.
Den Haag, 9 december 1652.

Mevrouw,

U hebt mijn onmacht bemerkt toen er slechts sprake van was u ¹dankzeggingen over te brengen, die mij waren opgedragen over iets dat mij niet aanging. Ik verzoek u nederig te bedenken hoe mijn positie momenteel is, nu de verplichting die u mij wel heeft willen opleggen slechts op mijn schouders rust, en als het duidelijk is dat ik bijna stik onder zoveel druk om mij in enkele woorden te kwijten van hetgeen ik u verschuldigd ben voor een geschenk dat u mij zonder uitstel zo edel en vrijgevig hebt willen geven, dat het voorwerp zelf, dat mij in zijn soort dierbaar is, voor mij van onschatbare waarde is geworden.

Het is waar, mevrouw, dat het mij bijzonder verheugde mijn voorouders te zien in Antwerpen, waar zij vroeger enig aanzien genoten, maar ze te hebben aangetroffen in uw kabinet en ze te hebben kunnen verlossen uit deze verheven gevangenis toen ik dat wenste, en ze deze te hebben zien verlaten, bedolven onder de tekenen van uw welwillendheid, die zij blijvend zullen ervaren, dat is een opeenvolging van geluksmomenten, waarbij het van belang is dat ik elk onderdeel ervan afzonderlijk beschouw. Evenzeer hoop ik dat u mij het genoegen zult doen te aanvaarden dat ik mij moeite geef u hiervoor stuk voor stuk te bedanken in de mate waarin ik daartoe de gelegenheid zal krijgen want, zoals ik van het begin af heb willen zeggen: het geheel belast mij zeer en het is slechts de goedheid van mijn schuldeiseres die mijn reputatie kan redden.

Al die edelmoedige lieden, van wie u medeleven hebt ondervonden, hebben zich verheugd over het verhaal dat ik hen heb gedaan over de rust die is gevolgd op de storm waarvan ik deels getuige was, en u zou zich gesteund weten door hun mening over alle omstandigheden van de zaak, wanneer deze u breeduit werden meegedeeld. Sedertdien heeft de heer [Gaspar] Duarte ons weer in de een of andere wanhoop gestort door dat onverwachte vertrek uit Antwerpen. Op dit moment troost ons, mevrouw, uw terugkeer. Ik begrijp niets van al die wisselvalligheden waarvan het mij niet past het geheim te onderzoeken, maar ik vraag hen die ze veroorzaken en er macht over hebben, u eens te laten bekomen van zoveel onrust en te laten terugkeren, zonder terug te blikken, naar de rust die uw onschuld niet verdiend heeft verstoord te zien.

De heer [Gerard van] Honthorst werkt in Utrecht aan het portret [van Amalia van Solms] dat u moet ontvangen en dat eender is aan dat wat u naar men zegt in diezelfde stad hebt gezien, maar alvorens het naar Antwerpen zal worden gezonden zal het hier naar de natuur worden bijgewerkt, en ik zal beslist niet rusten, voordat ik u op dat punt tevreden heb gesteld, zoals u tevreden hebt willen zijn over mijn Indische bemiddeling. Ik bid God u aanleiding te geven overal elders voldaan te zijn en blijf, in de genade van uw erkentelijkheid,

mevrouw,

[enz.]

1. Vermoedelijk een verwijzing naar het overbrengen van de dank van Amalia van Solms aan Béatrix door Huygens, in zijn brief van 2 december 1652 (5259).